

Valmistudes üleminekuks eurole

Eero Kaup

KPMG Baltics AS juhtivaudiitor
EV Raamatupidamise Toimkonna liige
tel 6268 734
ekaup@kpmg.com

Üleminekuga kroonilt eurole astub Eesti viimase sammu lõimumisel Euroopa majandus- ja rahaliiduga. Mida tuleks ettevõtetal silmas pidada seoses üleminekuga eurole ja kuidas selleks valmistuda?

Eesti eurole ülemineku plaani kohaselt peab eurole üleminek toimuma ladusalt. Selle oluliseks eelduseks on võimalikult ulatuslik riigi- ja erasektori ettevalmistus. Riigi ülesanne on luua tingimused, et üleminek oleks ettevõtjatele võimalikult lihtne, kulutõhus ja sujuv. Sellegipoolest seab üleminek eurole ettevõtete ette tõsise katsumuse, sest muudatuste on vaja teha kogu organisatsioonis.

Euro mõjutab nii ettevõtte strateegiat, äriprotsesse kui ka IT-süsteeme. KPMG analüüsi kohaselt mõjutab eurole üleminek kõige enam pangandust, telekommunikatsiooniettevõtteid ja jaekaubandusega tegelevad firmasid. Seetõttu on nendes ettevõtetes üldjuhul juba moodustatud töögrupid seda muutust juhtima. Teiste sektorite ettevõtete juhtide hulgas aprillis läbi viidud kiirküsitlusest selgus, et enamik teiste

sektorite ettevõtteid eurole ülemineku mõju analüüsi veel alustanud ei olnud. Veidi üldistades võib öelda, et kõige enam puudutab eurole ülemineku ettevõtte sisemist töökorraldust ja dokumentatsiooni, IT-süsteemide toimivust ja raamatupidamisarvestust. Lisaks võib paljudele kaubandus- ja teenindusettevõtetele tulla ootamatult nõue näidata hindu kroonide kõrval ka eurodes (praegu teadaoleva info kohaselt tuleb seda teha alates 1. juulist 2010). Kuna eurole ülemineku mõju on laiaulatuslik, oleks mõttekas koostada ettevõtte eri valdkondade spetsialistidest koosnev töögrupp nende küsimustega tegelemiseks.

Mõju IT-süsteemidele

Infosüsteemid, mis vajavad seoses eurole ülemineku kohandamist, ei piirdu reeglina vaid raamatupidamistarkvaraga. Selleks et mõista eurole ülemineku mõju infosüsteemidele, tuleks alguses kaardistada kõik äriprotsesse toetavad infosüsteemid ning hinnata nende seotust rahalise arvestusega. Kui ülemineku seotud infosüsteemid on kindlaks tehtud, saab äripool anda ettevõtte IT-osakonnale või välisele süsteemi hoolduspartnerile lähteülesande, et süsteemide tööd vastavalt muutuvatele reeglitele ümber korraldada.

Kindlasti peab silmas pidama, et eurole ülemineku ei ole vaid IT-spetsialistide mure, vaid see nõuab äripoolelt nii vajalike muudatuste defineerimist kui ka hilisemat testimist. Lisaks tuleb muudatuste tellimisel silmas pidada, et IT-spetsialistid ja hoolduspartnerid võivad lähema poole aasta jooksul üsna koormatud olla. Tark oleks mitte jätta muudatuste tellimist viimasele minutile.

Muudatused raamatupidamises ja auditeerimises

Raamatupidamisarvestuses toimub eurole ülemineku nn järsu ülemineku. Alates €-päevast muutub raamatupidamisarvestus europõhiseks ja ka aruanded tuleb koostada eurodes. Ju-

hul kui ülemineku eurole toimub alates 1. jaanuarist 2011, siis 31. detsembril 2010 lõppenud majandusaasta aruanne koostatakse veel eesti kroonides. Raamatupidamise Toimkond on ette valmistanud uue juhendi RTJ 18 Euro kasutuselevõtt projekti, mis käsitleb eurole ülemineku raamatupidamislike küsimusi. Oluline on tähele panna, et €-päeva seisuga peavad ettevõtted teostama raamatupidamiskontode saldode ümberarvestuse kroonidest eurodeks. Üks juhendis toodud põhimõtteid on ka, et valuutakurside

ümberarvestamisest ja ümardamisest tekkinud väheolulisi vahesid võib arvestada ja aruannetes kajastada lihtsustatud viisil. Kohustusliku auditi, ülevaatus ja konsolideerimise uued rahalised kriteeriumid kehtestati 8. märtsil 2010 jõustunud audiitortegevuse seaduses juba eurodes.

Kapital ja põhikiri

Seoses eurole ülemineku tuleb eurodesse konverteerida ka äriühingute kapital. Osaühingute

Et abistada Eesti ettevõtteid eurole üleminekul, pakub KPMG Baltics AS euro nõustamisteenuste paketti, mille oleme välja töötanud tuginedes KPMG kogemustele Slovakkias, Sloveenias ja Küprosel.

Meie teenuseid saab kohandada ettevõtte vajadustele, sõltumata projekti mahust või kestusest, kasutatavast tehnoloogiast, rakendusala, meeskonna koosseisust või ettevõtte tegevusvaldkonnast.

• Eurovalmisoleku analüüs

Aitame klientidel hinnata ettevõtte valmisolekut eurole üleminekuks. Oleme välja töötanud kontroll-lehed, mille alusel tuvastame eurole ülemineku mõju ettevõtte

- äritegevusele ja protsessidele;
- siseprotseduuridele;
- IT-süsteemidele;
- raamatupidamisele ja maksuarvestusele;
- õiguslikule korraldusele.

Mõjuanalüüsi abil aitame kaardistada tegevused, mis on vajalikud selleks, et tagada ettevõtte tõrgeteta toimimine ka pärast euro kasutuselevõttu.

• Eurole ülemineku projektijuhtimine

Pakume klientidele abi kogu eurole ülemineku projekti vältel. Koos kliendiga analüüsime ettevõtte valmisolekut eurole üleminekuks, töötame välja tegevuskava, oleme abiks projektijuhtimisel ning viime läbi euroks valmisoleku kvaliteedikontrolli.

• Eurole ülemineku kvaliteedikontroll

Pakume tuge klientidele, kes soovivad saada kindlust, et nende tegevus eurole üleminekuks on kooskõlas seadustega, maandab ettevõtte jaoks olulisemad riskid ning tagab ettevõttele õigeaegse valmisoleku euro kasutuselevõtuks.

Eurole ülemineku nõustamises osalevad meie juhtimis- ja IT- ning maksu-, arvestus- ja õigusnõustamise spetsialistid.

minimaalseks osakapitali suuruseks saab äriseadustiku muudatuse kohaselt 2 500 eurot. Minimaalse osa nimiväärtuseks kehtestatakse 1 euro, osa nimiväärtuse täiskordsuse määraks saab samuti 1 euro. Kapitali uute reeglitega kooskõlla viimiseks tuleb seega osakapitali kas vähendada või suurendada.

Aktsiaseltside miinimumkapitaliks saab äriseadustiku vastava muudatuse kohaselt 25 000 eurot. Aktsia nimiväärtus peab olema 10 eurosendi täiskordne, minimaalselt aga 10 euro senti. Seega eeldab aktsiakapitali täisarvuliseks muutmise koos aktsiate nimiväärtuste seaduse nõuetega kooskõlla viimisega aktsiakapitali suurendamist või vähendamist. Ühe võimalusena olukorra parandamiseks lubab äriseadustik aktsiaseltsidel kasutusele võtta nimiväärtuseta aktsiad, mis annab aktsiaseltsidele võimaluse eurole üle minna ilma aktsiakapitali muutmata. Seega kui ühingul on rohkem kui üks omanik, siis eeldab kapitali eurodesse konverteerimine eelnevat analüüsi, et oleks tagatud aktsionäride/osanike võrdne kohtlemine.

Kapitali ei konverteerita automaatselt, vaid ühinged peavad selleks muutma oma põhikirja. Seadusandja võimaldab euro kasutuselevõtu tõttu põhikirja muuta lihtsustatud korras väiksema häälteenamuse nõudega; samuti on põhikirja muutmise seotud registrimuudatused praeguse kava järgi vastastatud riigilõivust. •

Eesti eurole üleminekut iseloomustavad järgmised olulised jooned:

- Järsk üleminek – euro kasutuselevõtt kontorahas, majandusarvestuses ja lepingulistest suhetes toimub kohese järsu üleminekuna (big bang), st üleminekuperioodi ei ole.
- Paralleelkäibe periood – eurole ladusa ülemineku tagamiseks toimub alates €-päevast kahe nädalane paralleelkäibe periood, mil kroon ja euro on sularahas võrdväärsed maksevahendid.
- Kauba ja teenuse hinna avaldamine kahes väeringus – majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega kehtestatakse kohustuslik periood, mil hinnad tuleb avaldada kahes väeringus (tõenäoliselt hõlmab ajavahemikku 6 kuud enne ja 6 kuud pärast €-päeva). Nimetatud perioodil on kaupleja kohustatud kauba ja teenuse müügikohas trükitehniliselt või käsikirjas vormistatud hinnasiltidel ja hinnakirjades avaldama kauba müügihinna ja lahtiselt müüdava eelpakendamata kauba ühikuhinna ning teenuse müügihinna või müügihinna arvutamise aluseks olevad tariifid nii Eesti kroonides kui ka eurodes.
- Aus ümardamine – kroonide ümberarvestamine eurodesse toimub suhtes, mis määratakse kindlaks Euroopa Liidu Nõukogu määruks. Saadud tulem ümardatakse 1 sendi täpsusega kolmanda komakohani.
- Üldine €-seadus – euro kasutuselevõtuks Eestis on koostatud euro kasutusele võtmise seaduse eelnõu, millesse on koondatud suur osa eurole üleminekuks vajalikke õigusaktide muudatusi (eraldi muudetakse ainult seadusi, mille muudatused on põhjalikumad, näiteks äriseadustik).

Kontrollküsimustik: kas teie ettevõtte on juba alustanud ettevalmistusi üleminekuks eurole?

- Kas olete tuvastanud kõik ettevõtte protsessid ja nendega seotud ettevõttesisesed regulatiivdokumendid, mis vajavad muutmist?
- Kas on vaja luua kontrollimehhanisme, et vältida ebaõigete andmete sisestamist, näiteks summade sisestamist kroonides, kui süsteem eeldab juba eurode kasutamist?
- Kas arveldate sularahas? Kas olete mõelnud, mismoodi kulgeb euro sularaha kasutuselevõtmine ja milline on kroonide käibelt kõrvaldamise logistika?
- Tuvastage kõik valdkonnad (tööjuhised, juhendid jne), kus on ära märgitud rahalised piirangud või vahemikud, nt 1000 kuni 2000 krooni.
- Tuvastage kõik lepingud, mida soovitaksite täiendada eraldi lisaga.
- Tuvastage kõik sise- ja välisaruanded, mida tuleb eurole ülemineku tõttu muuta.
- Tuvastage kõik dokumendipõhjad, mida tuleb muuta seoses nõudega avaldada summad kahes väeringus.
- Tuvastage kõik elektroonilised materjalid, mis tuleb muuta seoses eurole üleminekuks.
- Kas on vaja teisi osapooli teavitada muudatustest seoses eurole üleminekuks? Kui jah, siis milliseid kanaleid selleks kasutate?
- Millistes IT-süsteemides tuleb seoses eurole üleminekuks teha muudatusi?
- Kas teie osakonna töötajale tuleks teha koolitust seoses eurole üleminekuks ja kui tuleb, siis milliseid?